

SENASTE NYTT FRÅN STIFTELSEN LIVSLUSTS HEM OCH YRKESKOLA FÖR FÖRÄLDRALÖSA OCH ANDRA UTSATTA UNGDOMAR I LETTLAND

Bra sätt att lära känna varandra

Det går bra för alla eleverna som slutade i juni. De har fått arbete hos våra företagspartners eller på andra ställen eller har fortsatt att studera. I augusti började de nya eleverna komma in. När höstterminen startade var nästan hälften nya. För att livet på skolan ska löpa så smidigt som möjligt är det viktigt att ungdomar och personal lär känna varandra så fort som möjligt. Ett bra sätt är att umgås dygnet runt under trevliga former. I år blev det tre lyckade dagar med lägerliv i Kamparkalns. Dagar fyllda med aktiviteter som fotboll och andra sporter, roliga lekar och matlagning över öppen eld. Både vuxna och elever deltar helhjärtat på lika villkor och man lyckas uppnå just det man vill – att bryta barriärerna och komma varandra närmare.

Frisk luft gav extra krydda åt maten som lagades och äts ute.

Alla deltar på lika villkor. Här sitter skolchefen bland eleverna.

Roligt och nyttigt att byta plats

Hela dagen den 4 oktober gällde ombytta roller på skolan. Andra-årseleverna var lärare och lärarna och skolledningen var förstaklassare. Denna uppochnervända ordning har gällt en dag varje höst under de senaste åren. Det är jätteroligt och lärorikt för alla parter. Alla Livslusts elever kommer från en bakgrund där de inte kunnat lita på vuxna i sin närhet. De har varit övergivna, ofta utsatta för både psykiska och fysiska övergrepp och sällan haft någon att ty sig till. Hos Livslust möter de för första gången vuxna som lyssnar och bryr sig. Att byta roller avdramatiserar samspelet och öppnar vägen till att lita på varandra.

Studierektor Laima Baumane och socialpedagog Liene Petrova som förstaklassare.

Skolchef Līga Landiņa och sömnadslärare Anta Birkensteina som koncentrerade och flitiga elever.

Läget i Lettland

Ekonomin förbättras långsamt. Det går bäst för tjänstesektorn medan det i övrigt fortfarande ser ganska dåligt ut. Arbetslösheten 2012 ligger på 16%. Det ser mycket olika ut i städerna och på landsbygden där siffran kan överstiga 50%. Av de arbetslösa är 50% långtidsarbetslösa och 30% är unga.

Flera hundratusen har lämnat landet för att söka jobb utomlands. De flesta av dem har låg utbildning och de lämnar ofta sina barn kvar hos släktingar eller låter barnen klara sig själva. Högutbildade som lämnar landet tar oftast med sig familjen och tenderar att stanna utomlands.

Många måste klara sig på minimilönen på 300 EURO, vilket är under fattigdomsnivån. De har det svårt eftersom priserna på mat, kläder och bränsle är höga. Bensin kostar t.ex. 13 kr/l.

Arbetslöshet, låga löner och en utbredd svart marknad leder till låga skatteintäkter, vilket gör det svårt för staten att genomföra förbättringar. I små kommuner är man mycket pessimistisk och flyttar till städerna där nu 80% av befolkningen finns. Vägar och kommunikationer är undermåliga och gör det svårt att få företag att slå sig ner utanför städerna.

Med det låga utbudet på arbetstillfällen är vi extra glada för vårt goda samarbete med företag, som tar emot Livslusts elever på praktik och som anställer många.

Livslust-elev startar eget

Dainis mellan sina Vairak Saules-kollegor.

Det kan vara omöjligt att skapa en meningsfull tillvaro om man fått en riktigt dålig start i livet i en fattig familj med svåra sociala problem. Dainis Mozgis är ett fint exempel på hur Livslust ger just sådana unga en chans. Dainis är yngst av sju syskon. Mamman var i femtioårsåldern när han föddes. Hans alkoholiserade pappa bodde inte med familjen, som tvingades leva på mammans usla pension. När Dainis kom till Livslust 2006 var han uppstudsigt, högljudd och lat. Men när han började köksprogrammet upptäckte han att det var riktigt roligt att laga mat och hans attityd förändrades. Köksläraren Tereza berättar att han hade talang och gick från att vara lat till att tycka det var roligt att arbeta. Han lyckades bra i examen och fick först arbete hos Livslusts samarbetspartner Vairak Saules i Riga. Sen flyttade han till en annan av deras restauranger i Ogre. När den blev till salu drömde Dainis om att kunna köpa den, men var rädd för utmaningen och saknade pengar. Han flyttade till Vairak Saules Wok i Riga där han efter en tid fick han höra att restaurangen i Ogre var till salu igen. Nu var Dainis beredd att ta chansen. Han ansökte och blev beviljad ett lån från Livslusts Hans Stråbergs mikrolånsfond. Tillsammans med två kollegor köper han restaurangen i Ogre, som

kommer att heta Sinjorita Ku och där han blir kökschef. Vairak Saules tycker det är tråkigt att förlora honom men är förstås glada för hans skull.

Gästfria svenska familjer

Sex ungdomar från Livslust fick uppleva två veckor i Sverige i juli. Marcis Bruksteins och Matiss Vegners besökte Jessica Mogren och Pim Holmer som var värdfamilj för andra året. De har två små pojkar och bor norr om Uppsala. De tyckte att de lettiska pojkarna var jättegulliga, självständiga och intresserade av allt de fick vara med om. De hjälpte till att natta familjens småpojkar och berättade sagor med hjälp av bilder. Uppenbarligen förstod de varandra. Marcis och Matiss visade stort intresse vid museibesök och försökte hjälpa varandra att förstå engelska texter.

Pim och pojkarna i Stadsparken i Uppsala.

Ingeborg och Christer Pålsson tog emot Martins Bruksteins och Kristaps Huns på gården de driver i Skåne. Pojkarna var som familjemedlemmar och tillsammans med familjens egna ungdomar tog de sig glatt an olika arbetsuppgifter på gården. Pojkarna följde med de andra ungdomarna till Ystad några kvällar och det blev också tid för en tur till Danmark, vilket var mycket uppskattat. Det var andra året som Pålssons hade ungdomar från Lettland hos sig. De tycker det är givande och känns rätt att hjälpa till på detta sätt. Familjen tar gärna emot Livslust-elever även nästa sommar.

Jadviga Ozolina och Evija Jacmenkina fick komma till Katrina och Johan Lindqvist och deras tre små döttrar utanför Stockholm. De trivdes bra med varandra och flickorna kom på ett naturligt sätt in i familjen och hjälpte till med matlagning och andra vardagsysslor. Man gjorde flera utflykter, en gång med familjen Mogren Holmer och pojkarna där. En av familjens små flickor gjorde sig illa och pappa Johan tog då upp henne i knäet för att trösta. Detta ledde till en diskussion mellan de lettiska flickorna och Katrina och Johan. Det stod klart att flickorna aldrig haft en närvarande pappa och de kunde inte tänka sig att en lettisk man skulle agera som Johan. Flickorna uppskattade att man sitter kvar vid matbordet tills alla har ätit färdigt. Detta visar att vi uppnår syftet med att låta våra elever få uppleva en väl fungerande familj. Vi hoppas förstås att de ska få goda förebilder inför att de själva kommer att bilda familj. Ungdomarna kan hjälpligt klara sig med engelska, men det går inte att hålla några djupare samtal. Vi vill passa på att tacka Ilze Udriš Johanson för ovärderlig hjälp med tolkning under många år. Med hennes hjälp blir den första kontakten så mycket enklare och trevligare. Och ett stort tack till värdfamiljerna, som uttrycker förvåning över att det inte finns fler svenska familjer som tar denna chans, som de tycker ger så mycket för alla. Inte minst för de egna barnen. Och

vi vet sedan länge, hur mycket dessa besök betyder för de lettiska ungdomarna. Sist men inte minst ett varmt tack till Eva Ribbing och Barbara Åkerblom, Livslust-volontärer som samordnar sommarbesöken.

Psykologigymnasiet besöker Livslust

"Efter en lång bussresa på den lettiska landsbygden är vi framme. När vi kliver av syns ett gult stenhus med mindre byggnader på gården, basketplan och grillplats. Det är alltså här lettiska ungdomar i samma ålder som vi har sin skolgång och sitt hem. Det är med spänning och nyfikenhet vi knackar på.

Vi möts av skolans chef Liga Landisa. Förvånansvärt nog talar hon svenska, efter två år som au pair i Sverige. Spår från Sverige syns även i skolans interiör, eftersom svenska företag har sponsrat med olika produkter. I övrigt känns det ganska främmande - språket, men även att försöka förstå hur det är att ha hem och skola på samma ställe.

Liga berättar om rutinerna på skolan. Flera regler är samma som på vår skola, vilket får en att inse att det inte är så stor skillnad. Sen delas vi in i två grupper. Den ena får en rundtur i klassrummen och verkstäderna medan den andra stannar i uppehållsrummet för att bekanta sig lite med ungdomarna på skolan. Många är blyga och tycker det är svårt med språket, men några vågar sig fram för att spela pingis med oss. En av killarna, som inte kan någon engelska alls, är den som är mest entusiastisk över vårt besök. För honom verkar språket inte vara ett hinder för kommunikation!

När alla fått en rundtur på området så är det lunch. Det är köksseleverna som ansvarar för lunchen och vi är nyfikna på att få se vad de har lagat till oss. De vet att många svenskar är vegetarianer och har därför tagit fram två alternativ, köttgryta och fyllda paprikor. Och alldeles riktigt, flera av oss är vegetarianer så det uppskattas verkligen. Allt är väldigt gott och det syns på eleverna att de är stolta över att kunna bjuda oss på mat de själva gjort.

När det är dags för oss att åka tillbaka till Riga så vinkar killen, som verkade vara så förtjust över vårt besök, av oss. En tanke som dyker upp då är att trots många olikheter vad det gäller levnadsförhållanden och språk så är vi ändå ganska lika. Vi går alla i skolan och är i samma ålder, vi har säkert flera intressen som är lika. Kanske är det därför vi kan mötas och känna gemenskap, trots att vi kommer in som främlingar i deras skola, och hem."

Aino Rosén, elev på Psykologigymnasiet Solna

Lebensfreude i Tyskland

Focus Einrichtungens ägare Catja Wittman, Monica von Schierstädt och flickor iklädda förkläden som sytts på skolan i Lettland. Tillfället är en välgörenhetskonsert för Livslust arrangerad hos Focus.

Sedan flera år finns Lebensfreude-Livslust i Tyskland. Grundare och ordförande är Monica von Schierstädt, som bor i München och som har anor från Lettland. Att stödja Livslust är hennes sätt att bidra till att utsatta lettiska ungdomar får chansen till ett bra liv. Lebensfreude har framgångsrikt fått in betydande belopp genom medlemsavgifter, golf tävlingar, konserter, lotterier och andra insamlingar. Det största enskilda bidraget kom från Barbara Schöneberger en känd tysk TV-personlighet och sångerska. Hon deltog i och vann "Vem vill bli miljonär" för kändisar. Vinsten skulle delas ut till valfritt välgörenhetsprojekt och hon valde då att ge Livslust den ansevärda summan av 100.000 EURO. Ett varmt tack för den generösa gåvan som gjort att vi kunnat renovera värmesystemet, avloppssystemet och sovrum samt gräva ny brunn. Monica har också med framgång fått bidrag från IKEA Stiftung och Rumsay Cartier Stiftelsen. I tillägg har Monica varit sommarvärd för Livslust-elever vid ett par tillfällen. Stort tack till Monica och Lebensfreude!

Värdefulla erfarenheter utomlands

Från 2008 har två Livslust-elever ingått i konferensteamet under Oriflames årliga internationella konferenser. De har varit förlagda till Aten, Rom, Malta, Lissabon och nu senast i Stockholm. En fantastisk möjlighet att träna språk och samarbete och uppleva ett annat land under de två veckor som det tar att förbereda och genomföra konferensen. I år var det ett extra påkostat 45 års firande i Globen med 9000 personer från 60 länder och glamour med Roxette, Loreen och Demi Moore. Årets elever Jadviga Ozolina och Janis Bruksteins var lyckliga över att bli uttagna. Liksom alla tidigare års deltagare kom de tillbaka fyllda av upplevelser och nyttiga erfarenheter.

Elisabeth Melin går i pension – Annika Egervall blir ny Generalsekreterare

"Det ordnar sig..." brukar Elisabeth säga – och det har det oftast gjorts under alla de 18 åren som Elisabeth arbetat inom Livslust.

Elisabeth har varit med i Livslust från början. Under 1994-1995 då vi slet med ombyggnaden av det förfallna sjukhuset till ett skolhem fanns det många problem inte minst kulturkrockar och missförstånd som Elisabeth med sin klarsynthet och lugn redde ut. Sedan var det anskaffning och utbildning av personal – Elisabeth fanns på plats och var ett stort stöd till skolläningen.

Ett mycket stort antal bidragsansökningar till bl.a EU, institutioner och stiftelser samt redovisningar av erhållna bidrag, har skötts av Elisabeth med stor noggrannhet och fin stilistisk förmåga. Hon har varit en viktig del i uppbyggandet av förtroendet och framgången för

Livslusts verksamhet. Elisabeth har med detta Nyhetsbrev skrivit inte mindre än 32 stycken! Av all positiv feedback vi fått vet vi att de är mycket uppskattade.

Intäkterna från produktionen i Livslusts verkstäder bidrar till driften av skolan – Elisabeth har hållit i trådarna och vi vet att hon har koll. Givetvis kan ingen göra allt och en skara av 10-15 volontärer har under alla år varit till ovärderlig hjälp under Elisabeths ledning. "Det ordnar sig..." ja det har det faktiskt gjort och mycket tack vare Elisabeths stora kapacitet och enastående förmåga att lugnt och metodiskt arbeta sig fram till en lösning.

Vi tackar för alla år och det fina samarbetet som lett till att Livslust fungerar och fortsätter att hjälpa utsatta lettiska ungdomar! Det har varit kul och stimulerande att arbeta med dig! Vi önskar dig ett trevligt liv som aktiv pensionär! **Det kommer att fortsätta att ordna sig...** Elisabeths efterträdare är Annika Egervall. Hon kommer närmast från East Capital AB där hon bl.a. arbetade som Vägörehetskoordinator. Annika har många års erfarenhet som koordinator, administratör och att arbeta i internationella miljöer. De senaste 4 åren har hon arbetat inom finansbranschen och dessförinnan inom privatägda Wallenius sfären i 11 år. Varmt välkommen Annika!

För Stiftelsen Livslust
Eva Christensson

Tack för gott samarbete

Det känns underligt att sluta efter så många år, men också tillfredsställande att ha kunnat bidra till att utsatta unga fått chansen till ett bra liv. Det har varit en otrolig, lärorik och äventyrlig resa. Från när vi för första gången står utanför det slitna sjukhuset i Aizupe på den lettiska landsbygden med en superidé, men utan ett öre för att förverkliga den, till dagens framgångsrika verksamhet. Jag vill passa på att tacka alla som jag haft förmånen att samarbeta med och som bidragit till att förverkliga visionen. Speciellt vill jag nämna Livslusts trogna volontärer som betyder så otroligt mycket.

Elisabeth

Ny i styrelsen

I augusti valdes Peter Benson in i Livslusts styrelse. Peter är en mycket drivande och engagerad person med bakgrund bl a som journalist på Dagens Industri. Han har drivit flera företag och är nu egen företagare.

Livslust-golfen finansierar två elever i ett år...

... tack vare SEB och alla deltagare, som gjorde den sjunde Livslust-golfen till en succé – igen! Tävlingen spelades på Täby GK's vackra bana. Årets vinnare blev lag Cakste med Birgit Cakste, Kristin Tollstén, Axel Broms och Anders Lindell. Fina priser hade donerats av Assa Abloy, Davida, Fredmans Ur, Mille Notti, Munka Sweden, Nordiska Galleriet, Oriflame, Sarah Clausin, Toyota och White Guide. Tack också till Cattis Sandström Skiöldebrand som tagit över projektledningen efter Eva Martinsson som framgångsrikt genomfört de tidigare sex golftävlingarna.

Litet av varje

- 25-30 juni arrangerades för tredje året en Sportvecka på skolan under ledning av Lettlands mest kända basketspelare Uvis Helmanis. I augusti deltog flera elever i SEBs cykeltävling i Tukums.
- Skolan var helt stängd under juli. Eleverna bodde hos släktingar och många sommarjobbade.
- Efter potatisskörden hjälpte alla till med sortering och lagring.
- Livslust-elever deltog i en konferens anordnad av SOS Barnbyar i Lettland. Den handlade om att förbättra vistelsen på institutioner. Det blev en nyttig erfarenhet med utbyte av erfarenheter.
- If Latvia finansierar en veckas studieresa till Tyskland för personalen i december. Oerhört viktigt att utbyta erfarenheter och få inspiration.

Årets Höstkarneval ägde rum 18 okt. Alla bjöd på sig själva i höstinspirerade dräkter och uppträdde inför kamraterna med sång och musik och egen-skrivna teaterstycken.

Hjälp oss minska våra kostnader. Sänd er e-postadress till livslust@telia.com

Stiftelsen Livslust

Box 29092, 100 52 Stockholm

Tel: 08-660 77 84 E-post: livslust@telia.com

Hemsida: www.livslust.com

Postgiro: 90 07 42-8 Bankgiro: 5190-4688

Org.nr: 802018-1064

Generalsekreterare: Annika Egervall 073-595 99 33

Styrelse: Martin Moström, ordförande, Elisabet Andersson, Birgit Cakste, Elisabeth Melin Cejje, Eva Christensson, Rikard Josefson

Beskyddare: H.M. Drottning Silvia

Ett stort varmt tack för långvarigt troget stöd till alla **volontärer, samarbetspartners, organisationer, företag och privatpersoner.**

Ett speciellt tack till **World Childhood Foundation** för betydande ekonomiskt stöd under åren 2000-2012 och till **Electrolux** som i år bland mycket annat skänker nya tvättmaskiner.

Vi vill också tacka **Visma SPCS, Houdini, KungSängen** och **Sabis** för fina punktsatser.